

Wilton Martinez de la Universitat de Southern, Califòrnia, amb «Imatge, audiència i recepció» va fer una reflexió entre el cinema i el vídeo etnogràfic; va tractar el tema dels estereotips culturals i el de les dimensions analítiques en el procés de recepció. Normalment, utilitza l'etnografia com a mètode bàsic. Dóna un paper actiu al receptor i al debat del text. Analitza la dinàmica de la comunicació entre l'emissor i l'espectador a través del text.

La tercera part va tenir la finalitat de fer conèixer els treballs d'investigació que s'estan fent a l'Estat espanyol. La van formar comunicacions entorn al món de la boxa (Blai Guarné), l'arxiu fotogràfic a partir de l'estudi del fons fotogràfic del Museu d'Arts, Indústries i Tradicions Populars de Barcelona (Carme Cazalla), un estudi sobre els processos d'enculturació a través dels contes populars a una escola de Sabadell (Emma Teodoro), la recepció de pel·lícules sobre immigració en les col·lectivitats d'immigrants i no immigrants (Taller d'Antropologia Visual de Madrid), l'estudi de la fotografia etnogràfica (Iñaki Martínez, Universitat de Sant Sebastià), etc. Van ser estudis sistemàtics de tipus tècnic i teòric a través dels quals s'arribava a conclusions entorn a l'antropologia visual i el seu paper com a eina d'estudi per a l'investigador social actual.

El Seminari es va viure amb un ambient de debat intens; va permetre conèixer les diferents posicions entorn a la matèria de què tractem. Per tant, va ser molt enriquidor i va ajudar a posar les bases per millorar la comprensió de l'Antropologia Visual.

La finalitat del Congrés va ser la reivindicació del mètode visual en l'antropologia, així com la creació de la xarxa internacional d'antropologia visual connectada amb les persones que hi estan treballant a l'Estat espanyol.

Ramon Violant i Simorra. Memòria d'un etnògraf. L'homenatge del Pallars

Jordi Abella i Pons
Francesc Prats i Armengol
Ramona Violant i Ribera
Comissaris

L'homenatge

Coincidint amb el 40 aniversari de la mort de l'etnògraf pallarès Ramon Violant i Simorra (Sarroca de Bellera 1903, Barcelona 1956) diverses entitats vinculades al Pallars, sigui per lligams territorials, culturals, històrics o simplement afectius, decideixen d'aplegar-se per organitzar un seguit d'activitats per recordar i reivindicar la seva persona i trajectòria personal.

Una de les primeres satisfaccions que ens ha comportat aquest homenatge ha estat la col·laboració i participació de diverses i múltiples institucions que, sota un mateix objectiu, hem treballat -en alguns casos per primer cop- plegades. L'Ecomuseu de les Valls d'Àneu, el Centre d'Estudis del Pallars, el Consell Comarcal del Pallars Sobirà, l'Arxiu Històric Comarcal de Sort, el Centre de Promoció de la Cultura Tradicional i Popular Catalana, l'Institut d'Estudis Ilerdencs, el Museu d'Arts, Indústries i Tradicions Populars de Barcelona, l'Associació Catalana

de Ceràmica Decorada i Terrissa, l'Associació de Municipis del Pirineu i Garsineu Edicions de Tremp participen activament i reuneixen esforços per poder dur a terme, tot i els greus problemes pressupostaris que han caracteritzat aquest any 1996, l'homenatge a Violant i Simorra.

L'any 1982, des del Centre d'Estudis del Pallars, ja es va fer un primer homenatge commemorant els 25 anys de la mort de Violant i a partir del qual, entre altres activitats, van editar-se alguns inèdits del folklorista dins el llibre *Etnologia Pallaresa*. Sens dubte, totes les activitats que aplega aquest 40è aniversari neixen amb la voluntat de donar continuïtat a aquell primer homenatge, i recordar novament la rica i abundant aportació que Violant féu al patrimoni cultural del Pallars.

L'exposició

Potser l'activitat més representativa de l'homenatge ha estat el disseny i el muntatge de l'exposició itinerant *Violant i Simorra i el*

Pallars. La memòria d'un etnògraf que va ser inaugurada a principis d'agost al Paller de Casa Gassia d'Estern d'Àneu, cap de l'Ecomuseu de les Valls d'Àneu, en el marc del Dansàneu-96.

L'exposició, que pretén fer un repàs a diferents aspectes de la vida i l'obra de l'etnògraf, ofereix, també, una representativa mostra del material gràfic i documental que va recollir el mateix Violant durant les seves diverses campanyes pallareses.

En aquest sentit, l'exposició s'estructura en diversos àmbits que fan un recorregut per la seva biografia, les relacions —personals i professionals— que va mantenir amb el Pallars, i la seva característica metodologia i visió de l'etnologia i l'etnografia. Tanmateix, l'exposició continua amb un seguit de plafons que recullen gràficament algunes de les diverses temàtiques que Violant va tractar en els seus treballs. Les indústries casolanes i els oficis tradicionals, el món pastoral, les creences i la religiositat popular, la indústria de la ceràmica i el vidre, l'estudi del món de la música popular, etc.

La gran quantitat de reproduccions fotogràfiques que conté l'exposició —una gran part de les quals són inèdites i provinents directament del fons particular de Violant—, juntament amb les peces que inclouen les vitrines i que són representatives de les adquisicions pallareses que va fer com a conservador del Museu d'Indústries i Arts Populars, augmenten la qualitat visual i l'interès del conjunt expositiu, sobretot per a la gent de la zona que reconeixen encu-

Ramon Violant i Simorra en un dels seus treballs de camp al Pirineu.

riosis les transformacions culturals que ha patit el territori pirinenc. De la mateixa manera, el fet de poder disposar de peces provinents de les expedicions que Violant feia pel Pallars i que actualment formen part de les col·leccions del Museu d'Arts, Indústries i Tradicions Populars del Poble Espanyol, implica la possibilitat de veure, encara que només sigui temporalment, aquests objectes en el seu context territorial i cultural original.

Tot plegat, aquesta mostra representa un intent de reivindicar des del Pallars i per al Pallars, en el mateix entorn on Violant va néixer i va fer les seves primeres campanyes, la vigència i la importància patrimonial de tot el material escrit, gràfic i documental que ens aporta, encara avui, la seva obra.

L'exposició es va plantejar, ja des d'un inici, per poder viatjar per arreu de les comarques i els pobles pirinencs per on Violant va passar i el testimoni dels quals s'expressa en el fons fotogràfic que acompanya els plafons. Fins al moment, la mostra ja ha passat per diversos llocs com Esterri d'Àneu, on va ser inaugurada. Sort i Lleida però, a curt termini, es preveu que vagi a Tremp (Pallars Jussà), Salàs de Pallars (Pallars Jussà), la Pobla de Segur (Pallars Jussà), el Pont de Suert (Alta Ribagorça), la Seu d'Urgell (Alt Urgell), Puigcerdà (Cerdanya), etc. Sens dubte, aquesta és la millor manera de recordar, transmetre i difondre l'obra de Violant arreu del territori pirinenc i, per tant, d'assolir els objectius que ens marcàvem al moment d'iniciar l'homenatge.

La publicació

Com a complement de l'exposició, i gràcies a l'inescimable suport de l'editorial Garsineu de Tremp, es va editar el llibre *Ramon Violant i Simorra: La memòria d'un etnògraf*. En el si d'aquesta publicació, que expressa plenament la filosofia de l'homenatge, a més de fer-se'n ressò, es pot trobar un recull d'articles, fet per diversos especialistes, que presenta un

interessant estat de la qüestió sobre l'obra del folklorista analitzada des de diferents vessants.

Autors com Lluís Calvo, Àngel Gari, M. Antònia Juan, Dolors Llopart, Josep Mañà, August Panyella, Llorenç Prats, Ignasi Ros, Joan Santanach i Montserrat Sunyol, escriuen i fan un repàs crític de les aportacions de Violant a l'antropologia, la museologia i la museografia, els estudis de pastors, la religiositat popular, les indústries tradicionals, la música popular, etc. En definitiva, aquest és un llibre que aporta una detallada reflexió que, sens dubte, ens ajuda, a tots aquells interessats a l'estudi de les formes de vida, a aprofundir en l'obra de l'etnògraf pallarès.

Sembla que, i aquest homenatge en pot ser un bon exemple, arreu del Pirineu s'està consolidant una important dinàmica cultural que comença a plantejar-se des del propi territori. Sens dubte, el nostre futur depèn en gran mesura d'aquesta recuperació i hem de saber que per consolidar aquest futur és bàsic ajuntar esforços i plantejar noves plataformes de col·laboració.

La ciutat de la diferència: idees d'una exposició

Manuel Delgado Ruiz
Universitat de Barcelona

ja fa un temps que Montse Iniesta (1994, 1995) ens està convidant a una reflexió que, prenent una certa perspectiva, faci balanç de la relació que els antropòlegs han establert amb el món dels museus i les exposicions. La qüestió no deixa de ser important, car els museus són, ara per ara, un dels escassos nexes que vinculen els antropòlegs amb el món extraacadèmic, un dels pocs vehicles que permetrien als professionals de la disciplina dir alguna cosa sobre si mateixos i sobre la seva manera de topar amb les coses. Malauradament, sols ara els antropòlegs comencen a orientar les col·leccions museístiques, sortint d'aquest gueto al qual una excessiva acadèmització ha abocat la disciplina, tal i com fa ben poc ens ha fet notar atinadament un col·lega no per casualitat molt vinculat al camp dels estudis sobre el patrimoni cultural (Prats, 1996).

Ara bé, què és el que succeeix quan els antropòlegs no sols som en condicions d'impregnar metodològicament les col·leccions que s'han d'exhibir, sinó que som convidats a pronunciar-nos, per la via d'una posada en escena

museística, sobre temes d'actualitat social, a propòsit dels quals tenen jurisdicció i sobre els quals poden dir alguna cosa de debò clarificadora? En aquest cas, no es tracta tant d'ordenar objectes com d'exhibir idees, conceptes, categories, definicions..., plantejaments teòrics que els antropòlegs fem a les classes o en els nostres textos, però que es perden en circuits restringits a l'extrem, sense que el conjunt de la societat se'n pugui beneficiar. L'afer és ja vell, i no és altre que el de si l'escepticisme i la negativitat que transpuja el relativisme cultural s'ha de traduir per força en passivitat davant situacions socials de flagrant injustícia, situacions amb relació a les quals l'antropòleg no pot quedar-se indiferent, en la mesura que toquen de ple dimensions de l'existència humana que ell ha instal·lat entre les del seu màxim interès científic. Aquesta intervenció resulta encara més urgent quan s'ha de contemplar com aquestes qüestions, entorn de les quals hem dit i escrit coses que hem volgut que fossin serioses, són víctimes de tota mena de trivialitzacions polítiques i mediàtiques, que mistifiquen melodramàticament els

Fotografies: Centre de Cultura Contemporània de Barcelona (CCCB).

